

Jaarverslag

2023

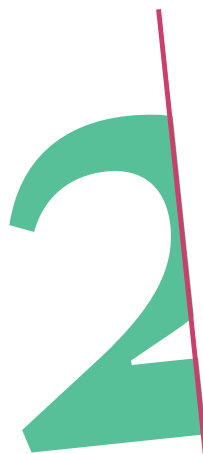
Kennisplatform
Leefbaar en Kansrijk
Groningen

Voorwoord

Hoe kijken we als Kennisplatform terug op het afgelopen jaar? Je leest het in ons voorwoord.

[Pagina 4](#)

Ons jaar in cijfers

We geven het jaar 2023 in cijfers weer.

[Pagina 6](#)

Het Kennisplatform

We lichten kort toe wat de rol is van het Kennisplatform, wat onze missie is en waar we ons mee bezighouden.

[Pagina 7](#)

Activiteiten

Eén van onze kerntaken is het samenbrengen van mensen. De tijdlijn geeft een overzicht van onze activiteiten in 2023.

[Pagina 8](#)

Publicatie

We brachten in 2023 een nieuw boek uit over de maatschappelijke gevolgen van de gaswinning en denkrichtingen voor de toekomst.

[Pagina 9](#)

6

Projecten

Naast het organiseren van evenementen, werken we aan verschillende (lopende) projecten. We lichten de projecten van 2023 toe.

[Pagina 10](#)

7

Lezingen en presentaties

We verzorgen regelmatig lezingen en presentaties op verzoek. Op de tijdlijn vind je een overzicht en kan je enkele presentaties downloaden.

[Pagina 14](#)

8

In de media

We fungeren als vraagbaak en leverden afgelopen jaar regelmatig een bijdrage voor de media.

[Pagina 15](#)

Voorwoord

We kijken terug op een jaar vol bijzondere en ook positieve gebeurtenissen. Het parlementaire enquête rapport bracht erkenning en met *Nij Begun* wil de regering een nieuwe richting aan het gaswinningsdossier geven. In het plan zit heel veel goeds, ook al zal de aardbevingsproblematiek niet snel zijn opgelost. Dat hoeven we ook niet te verwachten: *Nij Begun* bouwt immers voort op een moeras van regelingen en partijen. De problematiek is omvangrijk en complex. De uitvoering van alle nieuwe maatregelen, het aanpassen van het huidige systeem en het samenbrengen van de vele partijen: het brengt nieuwe onduidelijkheid en onzekerheid.

De komende tijd zullen inwoners dus nog steeds te maken krijgen met vertraging, ingewikkelde keuzes en onberekenbaarheid door nieuwe en onvolledige maatregelen. Wat dat betreft verandert er nog niet zo veel. Ook krijgen steeds meer Groningers een versterking van hun woning voor de kiezen. Wij willen dat allerminst negeren. Het is goed denkbaar dat de problemen nog een tijd zullen toenemen, gewoonweg omdat steeds meer mensen ermee te maken krijgen. Maar tóch is het voor ons belangrijk om te markeren dat wij dit jaar voor het eerst in alle tijd dat we ons met dit onderwerp bezig houden een kentering zien: er zijn veel veranderingen ten goede.

**“*Nij Begun*
bouwt voort op
een moeras van
regelingen en
partijen.”**

Eén van de positieve wendingen in *Nij Begun*: er is veel meer aandacht voor mensen en hun welzijn. En in het verlengde van het rapport van de parlementaire enquête is er ook een toenemende waardering voor het belang van het onderzoek naar de bewoner en de maatschappelijke uitdagingen. De uitdaging in de praktijk is om dat voor bewoners te verzilveren in de vorm van merkbare verbeteringen en welzijn. Voor ons, aan de kant van kennis, is het zaak om die ontwikkeling goed te ondersteunen en bovendien om de menselijke, juridische en technische kanten van deze problematiek beter te integreren.

We kijken ook tevreden terug op onze eigen activiteiten. In 2023 was ons team in gesprek met vele partijen om overzicht te houden en om te kunnen reflecteren en inzicht te geven. Tijdens onze bijeenkomsten gingen we dieper in op verschillende thema's zoals veiligheid, het parlementaire enquête rapport, de rol van Shell in Nederland en de maatregelen in *Nij Begun*. Als hoogtepunt zien we onze nieuwe publicatie *Inzicht in impact. De maatschappelijke gevolgen van de gaswinning en denkrichtingen voor de toekomst*. Dit kennisoverzicht slaat een brug tussen de wetenschap en de praktijk. Het is voor iedereen beschikbaar en ligt in meerdere bibliotheken in de regio.

Met het congres *Groningen in beeld* sloten wij onze bijeenkomstenreeks van 2023 af. Tijdens het congres gaven 16 deskundigen lezingen en workshops over het dossier en brachten we bewoners, wetenschappers en zeer veel professionals uit alle betrokken organisaties samen. Wij vinden het enorm waardevol om deze personen en hun verschillende inzichten te verbinden op dit onderwerp, dat zo complex is en waar zoveel verschillende meningen over zijn.

Naast de publieke activiteiten hebben we het afgelopen jaar ook geprobeerd om professionals te helpen door het delen van kennis en inzicht en vooral door verbanden te leggen. We zien hen regelmatig lijden onder de druk van het dossier. Ze voeren een ongelofelijk moeilijke taak uit en krijgen daar weinig erkenning voor. Door middel van co-creatie sessies proberen wij ze te ondersteunen.

Als Kennisplatform zijn we het afgelopen jaar regelmatig geschrokken van de rol die de wetenschap speelde in de gaswinningsproblematiek. Kennis schoot zo nu en dan tekort en werd ook misbruikt. De komende jaren gaan wij op een constructieve manier onderzoeken

hoe dat beter kan, bijvoorbeeld in de energietransitie. Ook verbreden we onze blik naar de gevolgen van de gaswinning uit kleine velden en de gasopslagen. Het overkoepelende doel zal zijn om “lessen van Groningen” te trekken voor industrie, overheden én omwonenden, opdat wezenlijke maatschappelijke vraagstukken niet weer zo uit beeld verdwijnen.

We zijn ook dit jaar wederom heel dankbaar voor de waardering die door ons netwerk wordt uitgesproken over ons werk en onze bijeenkomsten. We hebben dit niet alleen aan onszelf te danken maar ook zeker aan de vele mensen die ons ontvangen als we vragen hebben, mensen die hun verhaal bij ons doen en alle mensen die een bijdrage gaven aan onze bijeenkomsten. We gingen bijzondere samenwerkingen aan in 2023 en kijken uit naar dit nieuwe jaar.

Team Kennisplatform Leefbaar en Kansrijk Groningen

Tom, Nienke, Sarah, Paulien, Agustín, Willemijn, Ena en Aziza

ONS JAAR IN CIJFERS

900

Gedrukte exemplaren van *Inzicht in impact*

8

Presentaties/lezingen

21

Media bijdragen

8

Geïnterviewden voor *Impact in beeld*

6

Evenementen

16

Sprekers op het congres
Groningen in beeld

400

Deelnemers tijdens evenementen

Het Kennisplatform

Het Kennisplatform Leefbaar en Kansrijk Groningen verzamelt en deelt kennis en onderzoek dat relevant is voor sociaal-maatschappelijk beleid in het Groningse gaswinningsgebied. Het Kennisplatform heeft als doel het creëren van aandacht voor de sociaal-maatschappelijke impact in het mijnbouwbeleid. We brengen mensen en kennis samen om kennisdeling en kennisbenutting te stimuleren. Daarmee dragen we bij aan de verbetering van beleid. Het Kennisplatform stimuleert samenwerkingsverbanden, co-creatie en een divers netwerk.

We hebben als Kennisplatform drie kerntaken:

- Het verzamelen, overzichtelijk maken en duiden van kennis
- Het creëren van een overzicht van kennislacunes
- Het delen van kennis en publiek maken van resultaten

Verschillende activiteiten dragen bij aan het vervullen van deze kerntaken. We organiseren evenementen voor iedereen die geïnteresseerd is in onderzoek en kennis gerelateerd aan de hoofdthema's van het Kennisplatform. Hierdoor brengen we onderzoekers, bewoners, professionals, ondernemers en bestuurders samen. Daarnaast voeren we verschillende projecten uit, publiceren we kennisoverzichten en fungeren we als kennisloket: we zijn beschikbaar voor consultaties en verzorgen lezingen.

Het Kennisplatform heeft een interdisciplinair [team](#). We versterken elkaar door onze verschillende invalshoeken en talenten. Op dit moment bestaat het team uit acht personen: wetenschappelijk directeur, coördinator, projectsecretaris, communicatieadviseur, twee onderzoekers en twee promovendi.

Activiteiten

---

2 februari 2023

Kenniscafé *Visies op veiligheid*

[Meer informatie](#)

23 februari 2023

Sessie Co-creatie traject

[Meer informatie](#)

6 maart 2023

Debat *Verder bouwen op het rapport van de parlementaire enquêtecommissie*

[Meer informatie](#)

20 juni 2023

Sessie Co-creatie traject

[Meer informatie](#)

26 september 2023

Het politieke spel van Shell. In gesprek met onderzoeksjournalist Marcel Metze

[Meer informatie](#)

22 november 2023

Werkbezoek NCG en Noorderzijlvest

[Meer informatie](#)

23 november 2023

Congres *Groningen in beeld. Over maatschappelijke impact en de toekomst*

[Meer informatie](#)

Publicatie

Inzicht in impact. De maatschappelijke gevolgen van de gaswinning en denkrichtingen voor de toekomst

De maatschappelijke gevolgen van de gaswinning uit het Groningenveld blijven zich ontwikkelen. Dit komt deels door de gaswinning zelf en de aardbevingen, maar zeker ook door het zoeken naar een goede aanpak, onenigheid en door de vele veranderingen in beleid en bestuur. Het dossier wordt steeds complexer en onoverzichtelijker. Pogingen om het probleem in te dammen monden soms uit in een nieuwe crisis. Wat doet dit met bewoners en hun leefomgeving? De kennis hierover is niet altijd toegankelijk en is verspreid over verschillende onderzoeksgroepen, instellingen en instanties. Het Kennisplatform Leefbaar en Kansrijk Groningen geeft met [Inzicht in impact](#) een overzicht van de gevolgen.

Het boek bestaat uit drie delen. Het eerste deel, het kennisoverzicht, presenteert de belangrijkste onderzoeken, rapporten en ontwikkelingen tot midden 2023. Het verbindt kennis vanuit verschillende disciplines en instanties met elkaar en stelt de lezer in staat het dossier en haar verloop beter te begrijpen.

Als je door de provincie Groningen rijdt, wordt de impact van de gaswinning steeds zichtbaarder. De versterkingsoperatie is in volle gang. Vele huizen staan in de steigers of stutten. Bouwvakkers werken dag in dag uit aan het herstel. Honderden huizen zijn inmiddels

gesloopt en opnieuw gebouwd. Aan de flanken van de getroffen dorpen zijn honderden wisselwoningen gebouwd. Op sommige plekken zijn open vlakten ontstaan omdat er ooit een huis stond. Dit alles tast de leefbaarheid en het aanzicht van de vele dorpen en wijken aan. Wat doet dit met bewoners? In het tweede onderdeel *Impact in beeld* vertellen verschillende bewoners (een deel van) hun verhaal en leggen we met foto's vast hoe de provincie erbij ligt.

Fotografe Marieke Kijk in de Vegte trok hiervoor wederom het gaswinningsgebied in. Ze licht in haar foto's de schoonheid van en bedrijvigheid in de provincie uit. De beelden tonen het belang van erfgoed in het aangezicht van de dorpen.

Naast een overzicht van de stand van kennis, geven meerdere onderzoekers hun visie op het gaswinningsdossier in verdiepende essays. Zij kaarten in acht essays de brandende kwesties of schurende vragen van hun vakgebied aan, en nodigen daarmee de lezer uit om mee te denken, twijfelen en analyseren. De auteurs zijn goed bekend met het dossier en/of de regio. Zij delen, op een toegankelijke manier, kennis over onderbelichte en complexe vraagstukken uit het dossier.

Er is ook een Engelstalige versie van het boek beschikbaar: [Insight into Impact](#). Deze biedt een samenvatting van het Nederlandstalige boek, verrijkt met beknopte achtergrondinformatie en geschiedenis van het dossier.

Projecten

Co-creatie traject

In opdracht van Groningse gemeenten heeft het Kennisplatform in 2022 en 2023 drie co-creatie bijeenkomsten gehouden. De bijeenkomsten hadden drie doelen (1) kennis en onderzoeksresultaten beter benutten (2) de wisselwerking tussen onderzoek en beleid verbeteren en (3) kennisuitwisseling tussen ambtenaren en gemeenten stimuleren om werkprocessen te verbeteren. De bijeenkomsten waren gericht op het samenbrengen van ambtenaren die werkzaam zijn in het dossier en werden geleid door drie externen.

Tijdens de eerste bijeenkomst werden er ervaringen uitgewisseld en werd er gesproken over het brengen van perspectief in het dossier. Tijdens de tweede sessie presenteerden verschillende wetenschappers hun werk en werden er aan de hand van casussen *best practices* uitgewisseld. Tijdens de laatste sessie is er gewerkt aan een toolbox met participatie-vormen die sociale cohesie versterken; uitwisseling van aanpak en inzichten over werkwijzen gemeenten; en uitgangspunten voor een integrale teamsamenstelling. Deze uitkomsten zijn op pagina 11, 12 en 13 te zien.

De bijeenkomsten werden als waardevol ervaren door de ambtenaren. Als Kennisplatform observeerden we dat er veel behoefte is aan uitwisseling en het opbouwen van een netwerk. Professionals voelen zich soms machteloos wanneer ze iets voor bewoners willen betekenen en vragen om handvatten. Omdat het verloop hoog is, is het belangrijk om een goede kennisbasis te hebben. In 2024 zetten we het co-creatie traject voort.

Mijn Thuis Mijn Verhaal

Het Kennisplatform is betrokken bij het project *Mijn Thuis Mijn Verhaal* — in de wijk van de gemeente Eemsdelta. Dit project is een vervolg op *Mijn Thuis Mijn Verhaal*, dat van 2019 tot en met 2021 werd uitgevoerd door de voormalige gemeente Appingedam. Dit project was voornamelijk gericht op jongeren. De gemeente Eemsdelta heeft besloten om het project uit te breiden naar haar wijken en dorpen. Het hoofddoel is om, via kunst en cultuur, de veerkracht en wendbaarheid van de inwoners te versterken en de sociale cohesie en

gemeenschapszin te behouden en te herstellen. Deze staat door de problematiek rondom gaswinning en met name de omvangrijke versterkingsopgave onder druk. Het project zal zich ontfouwen via sociaal-artistieke deelprojecten op verschillende locaties, waarbij inwoners onder leiding van artistieke makers actief worden betrokken. Hierbij zullen zij gezamenlijk artistieke en culturele interventies organiseren om de sociale verbondenheid in hun dorp of wijk te versterken.

Het Kennisplatform maakt deel uit van de adviesgroep om mee te denken over sociale vraagstukken binnen het project en om relevant onderzoek aan te reiken. We schreven onder andere een [notitie](#) die de bestaande kennis over sociale cohesie in Groningse dorpen en wijken die te maken hebben met de gaswinningsproblematiek, in kaart brengt. Hierin reflecteren we ook op nieuwe ontwikkelingen en de kansen en risico's die de nieuwe maatregelen en plannen met zich meebrengen op het gebied van sociale cohesie.

Werkbezoek NCG en Noorderzijlvest

In november bracht het Kennisplatform een werkbezoek aan de Nationaal Coördinator Groningen in Garrelswaer en Waterschap Noorderzijlvest in Onderdendam. Dit deden we samen met een groep (internationale) onderzoekers die de gevolgen van mijnbouw op verschillende plekken in de wereld onderzoeken.

Eerst namen we de onderzoekers mee in de situatie in Groningen. We vertelden ze over de gevolgen van de gaswinning, de impact op bewoners, de schadeafhandeling en de versterkingsoperatie. Dit leidde tot een mooi gesprek over verschillen en overeenkomsten in de gevolgen van mijnbouw in verscheidene delen van de wereld. Met deze kennis op zak, bezochten we in de middag de Nationaal Coördinator Groningen in Garrelswaer. Hier zagen we de impact van de versterking op het dorp, spraken we over dilemma's en kansen in de ontwikkeling van de versterkingsaanpak en leerden we over de dorpenaanpak. Hierna gingen we op bezoek bij Waterschap Noorderzijlvest in Onderdendam, waar we uitgebreid spraken over de langdurige en complexe gevolgen van de gaswinning voor het watermanagement in het gebied.

Palet aan mogelijkheden

uitwisseling van aanpak en inzichten gemeenten

Definiëren

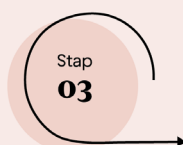
Op welke manieren kunnen we uitwisselen en van elkaar leren? Met als doel meer regie bereiken voor bewoners én voor jezelf als uitvoerend professional.

Genereren

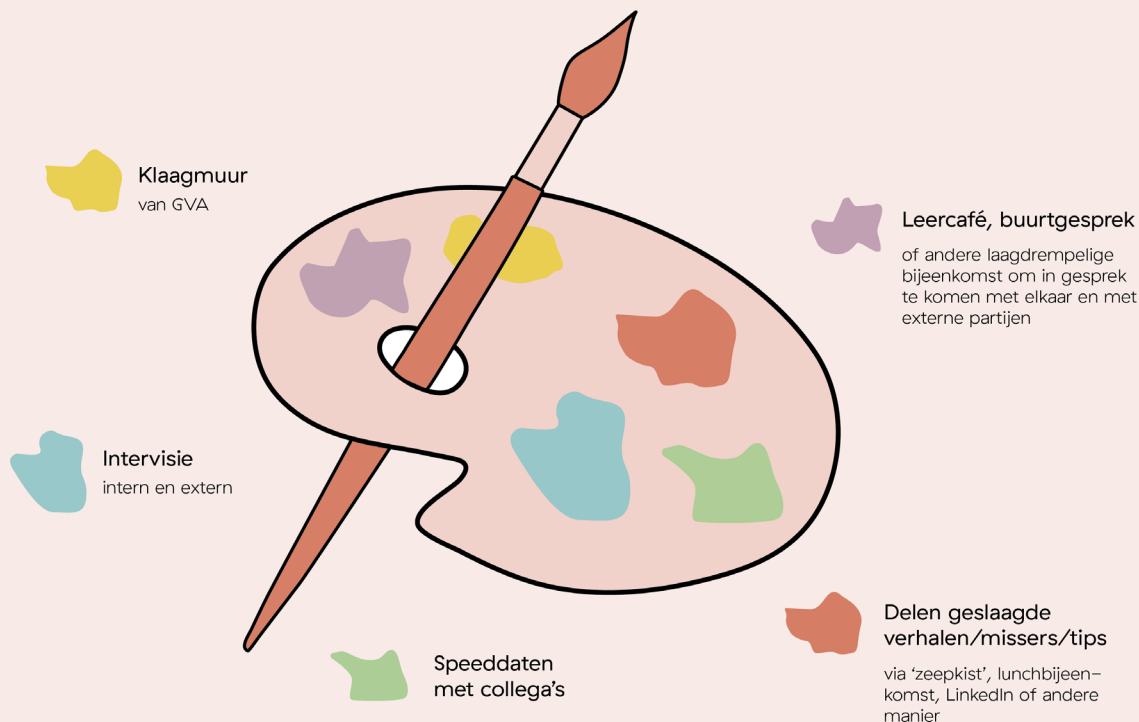
Er is behoefte aan kennisuitwisseling op drie niveaus:

1. Vanuit wijk/dorp/gebied – gebiedsgerichte teams en overleggen, buurt en straatgesprekken, aanwezig zijn in het gebied.
2. Vanuit casuïstiek/'de bedoeling' – niet het systeem, kaders of programma's leidend laten zijn, maar werken vanuit de 'bedoeling', met de inwoner centraal. Doorbraakmethode: samenwerking rondom een casus samen organiseren, de benodigde organisaties hierbij aan laten sluiten.
3. Intercollegiaal delen en inspireren – binnen en buiten de organisatie. Onderling delen van goede voorbeelden en missers, samen reflecteren op de praktijk met behulp van bijvoorbeeld interview.

Uitwerken

Intercollegiaal delen en inspireren. Er moet ruimte en tijd gefaciliteerd worden zodat professionals ervaringen kunnen delen en kennis kunnen uitwisselen. Goed gefaciliteerd, met gespreksleiders. Zowel binnen als buiten de organisatie aanbieden. Juist in uitwisseling met andere organisaties zoals de Aardbevings Academie. Buiten de organisatie heb je meerdere disciplines zodat je van anderen leert en elkaar scherp houdt.

Paulien de Haas

Toolbox

participatievormen
voor sociale cohesie

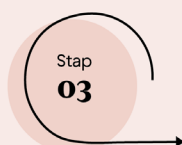
Definiëren

Hoe kunnen professionals participatievormen inzetten om toekomstperspectief te bieden?

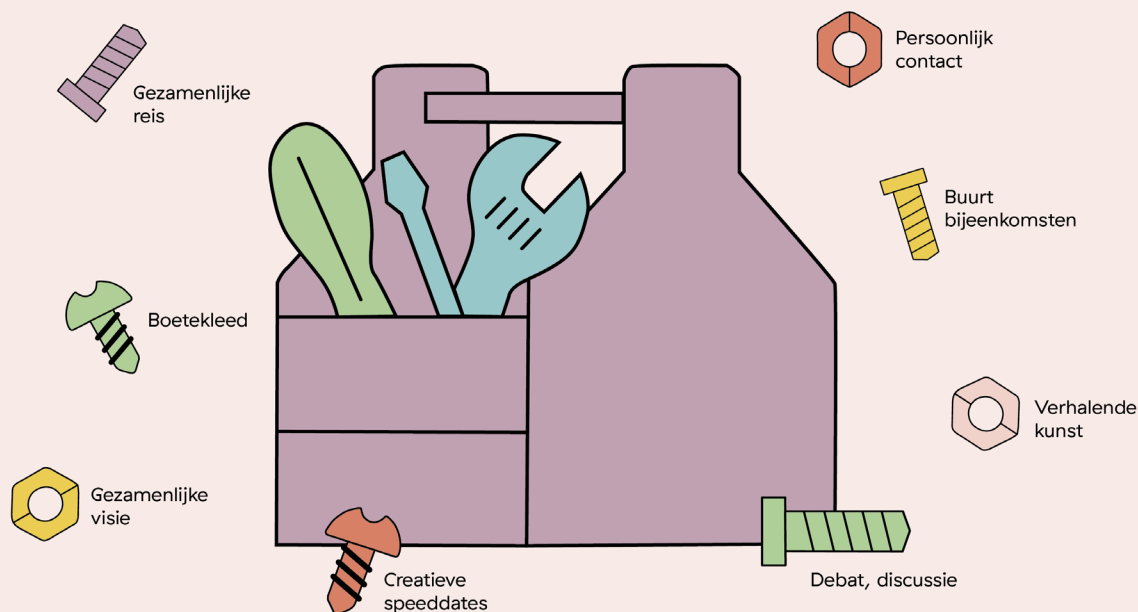
Genereren

Acht participatievormen en ideeën voor de uitwerking: (1) Persoonlijk contact: langs de deuren, aan de keukentafel (2) Buurtbijeenkomsten: BBQ, bingo, breien, koffie ochtend (3) Gezamenlijke reis: voor bewoners, werkbezoek voor professionals, combi (4) Verhalende kunst: theater, film, podcast, beeldende kunst (5) Gezamenlijke visie: focusgroep (6) Creatieve speeddates: wandeling, fietsen (7) Debat, discussie (8) Boetekleed: zelfreflectie voor Mark Rutte.

Uitwerken

Wie moet deze toolbox inzetten en hoe zet je de participatievormen in? De voorwaarden voor een succesvolle inzet van participatievormen zijn: motivatie, inzet, luisterend oor, bewoners betrekken, zichtbaarheid, buiten kaders werken wanneer nodig, overzicht houden en emotie kunnen uiten. Actoren die de participatievormen kunnen inzetten zijn: gemeenten, corporaties, buurtinitiatieven, opbouwwerkers, kunstenaars, regionale bestuurders, kerken, Nationaal Coördinator Groningen, Nationaal Programma Groningen, ministerie van EZK, Groninger Gasberaad, Groninger Bodem Beweging, Vereniging van Nederlandse Gemeenten en Groninger Dorpen.

Pauken de Haas

Toolbox

voor intervisie

Definiëren

Hoe zorg je ervoor dat de bewoners niet van elkaar verwijderd raken en/of verbinding krijgen?

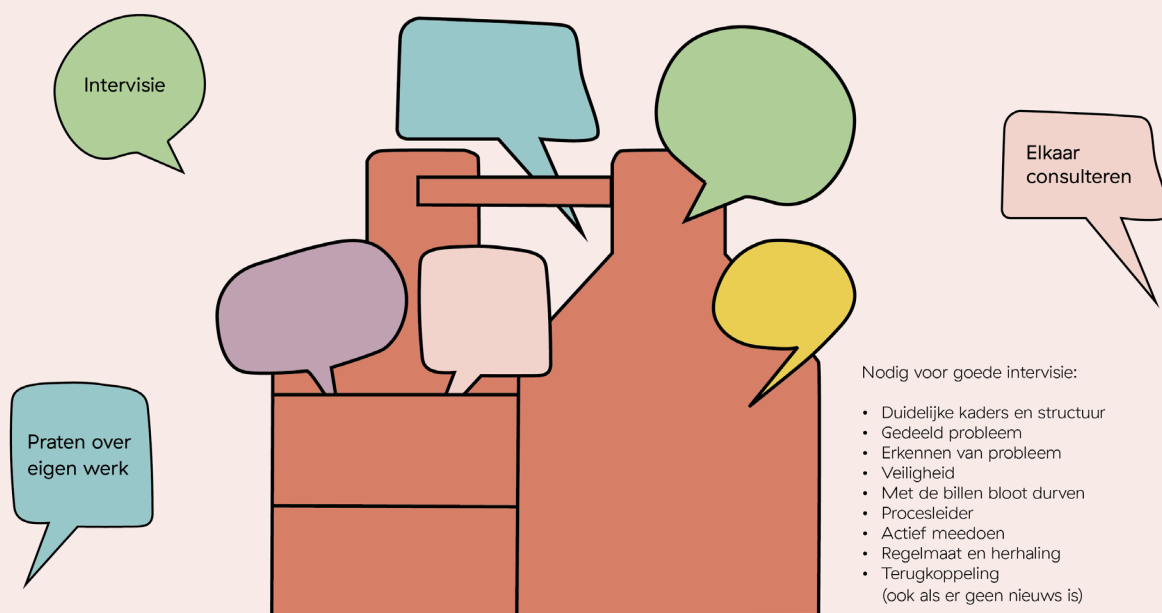
Genereren

Wat zou goed kunnen werken? Gezamenlijke activiteiten, een telefoonkring, het delen van gemeenschapsverhalen, een interview in de plaatselijke krant. Voorwaarden om de bewoner op een goede manier te kunnen ondersteunen: eerlijkheid, begrijpbare taal, elkaar iets gunnen, afspraken nakomen, geloofwaardigheid, transparantie, talenten van bewoners verbinden, bespreekbaar maken van gevoelige thema's en noaberschap. Maar er is nog zoveel nodig binnen de eigen samenwerkingsverbanden van professionals. Hoe ga je van elkaar leren en beter samenwerken binnen het gaswinningdossier?

Uitwerken

Een prototype voor intervisie. Niet alleen de bewoner maar ook de professional heeft het moeilijk met het dossier, de rol die ze uitvoeren en hun positie in het werkveld waarbij zij niet altijd 'in control' zijn. Intervisie is een belangrijk onderdeel voor de professionals om daadwerkelijk van elkaar te kunnen leren. Er bestaan al intervisiegroepen, maar deze zijn niet samengesteld uit verschillende typen professionals.

Nodig voor goede intervisie:

- Duidelijke kaders en structuur
- Gedeeld probleem
- Erkennen van probleem
- Veiligheid
- Met de billen bloot durven
- Procesleider
- Actief meedoen
- Regelmaat en herhaling
- Terugkoppeling (ook als er geen nieuws is)

Paulien de Haas

Lezingen en presentaties

---

31 januari 2023

Happy Chaos: *Gas erop en gaan?*

[Presentatie](#)

19 mei 2023

Bezoek CEDLA (Universiteit van Amsterdam) in Groningen

[Presentatie](#)

10 juli 2023

Summerschool CAINO, Erasmus Universiteit Rotterdam en Rijksuniversiteit Groningen

5 oktober 2023

Werkdag over participatie in een complexe context, Provincie Groningen en Groningse gemeenten

14 december 2023

Adviesgroep *Mijn Thuis Mijn Verhaal*

[Presentatie](#)

12 mei 2023

DeepNL Stakeholder Meeting

[Poster](#)

23 mei 2023

Technische Universiteit van Luleå, Zweden

28 september 2023

Kenniscongres *Vergezicht Groningen, BuildinG*

[Presentatie](#)

11 oktober 2023

Dutch Studies, Rijksuniversiteit Groningen

In de media

Januari	Tot op de bodem – blog
Januari	Noorderbreedte – blog
Februari	Dagblad van het Noorden – artikel
Februari	Trouw – artikel
Februari	RTV Noord – artikel
Februari	NPO Radio 1 – uitzending
Februari	Eindhovens Dagblad – artikel
Februari	Het Parool – artikel
Maart	Trouw – artikel
Maart	Dagblad van het Noorden – artikel
Maart	NRC – opiniestuk
Maart	De Limburger – artikel
April	Liekuut RUG – interview
Juni	NRC – artikel
Juni	NPO Radio 1 – uitzending
Juni	Podcast Coffee Break at Harmo – aflevering
Juli	GBB Krant – artikel
September	UG Magazine – blog
September	Dagblad van het Noorden – artikel
November	RTV Noord – artikel
December	Kölner Stadt-Anzeiger – artikel

Dit is een uitgave van
Kennisplatform Leefbaar en Kansrijk Groningen
www.kennisplatformleefbaar.nl

